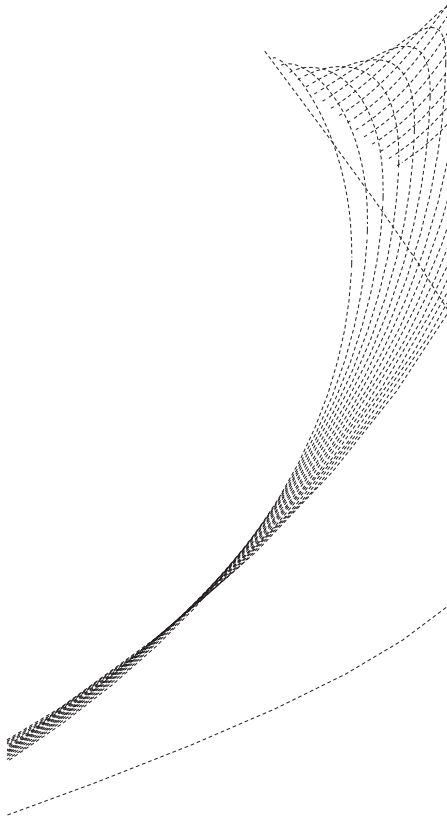

FACULTY OF BEHAVIOURAL, MANAGEMENT AND SOCIAL SCIENCES

HANDLEIDING SCHOOLPRACTICUM O&O

UT LERARENOPLEIDINGEN, VAKGROEP ELAN
2023-2024

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. HET VERVOLG VAN DE STAGE	4
3. ONTWIKKELVERSLAG SP-O&O.....	6
3.1 INHOUD VAN HET ONTWIKKELVERSLAG SP-O&O.....	6
3.2 BEOORDELING SP-O&O	10
BIJLAGE 1. LEERDOELEN SP-O&O	12
BIJLAGE 2. TE REGELEN AAN DE START VAN JE STAGE.....	13
BIJLAGE 3. BEROEPSBEELD VAN DE LERAAR	14
BIJLAGE 4. BEKWAAMHEIDSFOMULIER	15
BIJLAGE 5. BEOORDELINGSINDICATOREN SP-O&O.....	17

Toelichting

Deze handleiding wordt door masterstudenten en andere betrokkenen gebruikt voor de vervolgstage genaamd schoolpracticum O&O en is een aanvulling op de oriënterende stage genaamd schoolpracticum 1 (SP1) en schoolpracticum 2 minor (SP2-minor). De handleiding bevat de nodige aanwijzingen en suggesties om je ontwikkeling tijdens de stage op een goede manier vorm en inhoud te geven. In deze handleidingen verwijzen we regelmatig naar de Gereedschappskist op Canvas.

Versie: November 2023

Gereedschappskist

In de Canvas-cursus 'Lerarenopleidingen' → 'Gereedschappskist' zijn documenten opgenomen waarnaar in deze handleiding verwezen wordt. Daarnaast vind je er extra ondersteunende materialen die erg nuttig kunnen zijn tijdens de stage.

1. INLEIDING

Welkom bij de lerarenopleiding van de Universiteit Twente. De lerarenopleiding meerdere stagen waarin jij je als student oriënteert op, en je bekwaamt in het beroep van leraar. Deze stagen vinden meestal plaats op onze opleidingsscholen binnen een van de drie partnerschappen (AOS-ON, Part 2, PILOTS). Schoolpracticum 1 (SP1) was een eerste kennismaking met het lerarenberoep, om te ervaren of het werken in het onderwijs bij je past en om te ontdekken op welke vlakken je je nog zou moeten ontwikkelen om startbekwaam docent te worden. In SP2-minor heb je je ontwikkelt tot startbekwame 2e-graadsdocent. Je vervolgt nu je stage met Schoolpracticum O&O (SP-O&O). Met het goed afronden van deze stage, en de rest van de master ECB (Educatie en Communicatie in de Bètawetenschappen), verkrijgt je een eerstegraads bevoegdheid, waarmee je mag lesgeven in het volledige middelbare onderwijs (inclusief het beroepsonderwijs, de volwasseneneducatie en het praktijkonderwijs). Het merendeel van je stage zal in de bovenbouw van havo/vwo plaatsvinden.

Tijdens SP-O&O bouw je voort op het actieplan dat je aan het einde van SP2-minor hebt opgesteld. Wellicht heb je in de vorige stage ontdekt dat het lesgeven al best goed verloopt, of bleek juist dat je nog behoorlijk wat moet leren om adequate lessen te geven. In alle gevallen gaan we ervan uit dat je het maximale leerrendement uit SP-O&O probeert te halen. Je gaat onder andere de volgende activiteiten uitvoeren:

- Je verdiept de kennismaking met de school
- Je observeert nogmaals enkele bekwame docenten
- Je geeft zelfstandig volledige lessen
- Je doet mee aan andere onderwijsactiviteiten
- Je verdiept je eigen visie op het docentschap
- Je denkt na over vervolgstappen voor de verdere professionele ontwikkeling van je docentschap.

Waar je eerder wellicht nog her en der een les gaf in verschillende klassen, is het de bedoeling dat je in SP-O&O echt de “hoofddocent” bent in één of twee klassen – je geeft idealiter een periode alle lessen / een heel project aan deze klas(sen). Door zelf het merendeel van de lessen te verzorgen ervaar je hoe het is om verantwoordelijk te zijn voor de organisatie van een project, de lessen en het leerproces van de leerlingen. Op deze manier bereid je je voor op een baan in het voortgezet onderwijs.

De stage heeft meerdere doelen:

- Je kunt zelfstandig lessen en projecten verzorgen.
- Je hebt een uitgebreid handelingsrepertoire op het gebied van (vak)didactiek, pedagogiek, coaching
- Je kunt goed reflecteren en een plan opstellen voor zaken die je nog verder moet ontwikkelen.

Zie bijlage 1 voor een gedetailleerd overzicht van de leerdoelen van SP-O&O.

Om jezelf tot startbekwaam docent te ontwikkelen is het goed om regelmatig het *bekwaamheidsformulier* (bijlage 4) er bij te pakken, met je vakcoach te bespreken hoe het gaat en nieuwe doelen te stellen. Halverwege en aan het eind van SP-O&O vullen je vakcoach en jijzelf vervolgens het bekwaamheidsformulier in als input voor de voortgang en beoordeling. Er vinden bovendien twee lesbezoeken plaats door de vakdidacticus. Overleg met je vakcoach(es) en vakdidacticus en eventueel je schoolopleider wanneer de vakdidacticus tijdens je schoolstage op lesbezoek kan komen. Je neemt hiervoor ruim op tijd zelf het initiatief.

De scholen hebben te maken met de AVG (Algemene verordening gegevensbescherming), vaak de privacywet genoemd. In de gereedschapskist vind je enkele belangrijke gedragsregels hierover.

2. HET VERVOLG VAN DE STAGE

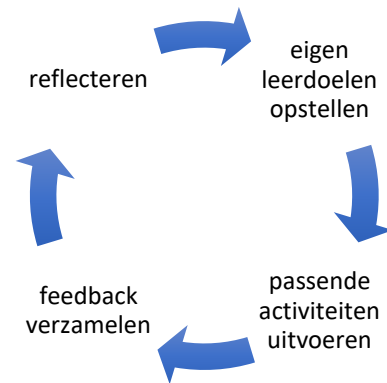

Zodra je stageplek bekend is, ontvang je de contactgegevens van de school. Vanaf dat moment ben jij aan zet. Je neemt zelf contact op met de school en zorgt ervoor dat de formaliteiten worden geregeld, zoals de schoolpracticumovereenkomst (zie de gereedschapskist), toegang tot noodzakelijke ICT-systemen en de Verklaring Omtrent het Gedrag. Kijk voor een overzicht van wat je moet regelen in bijlage 2. Jouw zelfstandigheid is belangrijk. Houd er daarbij rekening mee dat onderwijs mensenwerk is en elke stage dus anders. In een eerste kennismakingsgesprek bespreek je met je begeleiders op school wat je van elkaar verwacht en wat de mogelijkheden zijn.

Tijdens de stage ben je continu met je ontwikkeling bezig. Dit is een cyclisch proces waarbij je verschillende fasen doorloopt:

1. eigen leerdoelen opstelt
2. hierbij passende activiteiten uitvoert
3. feedback verzamelt
4. hierop reflecteert

Elke reflectie leidt weer naar nieuwe leerdoelen. Deel je ervaringen met anderen en gebruik inzichten uit de literatuur die je verder helpen. Gebruik zoveel mogelijk tips, theorie en ervaringen uit de colleges om je ontwikkeling verder vorm te geven.

Naast het opdoen van ervaringen in de klas is het van belang verslag te doen van je stage, in een *ontwikkelperslag*. Het ontwikkelverslag heeft twee doelen. Ten eerste is het een instrument dat je helpt te leren, door je handelingen en de reflectie daarop te noteren. Ten tweede is het mede een onderbouwing voor de beoordeling van je stage. De eindbeoordeling van SP-O&O bestaat voor 50% uit het cijfer voor het ontwikkelverslag en voor 50% uit het cijfer voor de praktijk. Beide cijfers worden door de vakdidacticus gegeven, hoewel voor het praktijkdeel uiteraard in grote mate gebruikgemaakt wordt van de input van de vakcoach(es) en eventueel schoolopleider.

SP O&O heeft een omvang van 10 EC (280 uur). Hiervan besteed je minimaal 80 uren aan klascontacturen, verdeeld over drie verschillende projecten:

- Je verzorgt één compleet (bestaand) O&O-project in een onderbouwklas.
- Je verzorgt minimaal één compleet (bestaand) O&O-project in een bovenbouwklas.
- Je mag in overleg met je vakdidacticus de overige klascontacturen zelf indelen. Goede voorbeelden zijn: begeleiden bij verschillende O&O-classes, het geven van een (deel van een) nlt-module, het begeleiden van een O&O-keuzeproject en het begeleiden van een meesterproef. Zorg ervoor dat je gedeeltelijk of volledig (>50%) te maken hebt met bovenbouwleerlingen.

Het zal per student en per school verschillen welke afspraken over aanwezigheid gemaakt worden. Ter indicatie ben je per week zo'n 4 a 5 dagdelen op de stageschool aanwezig. Je overlegt met de school over de exacte einddatum van je stage, kies daarbij een geschikt moment. Naast het observeren en verzorgen van lessen kun je deze tijd ook besteden aan voorbereiding, reflectie op (deel)lessen, het maken van opdrachten en het schrijven aan je ontwikkelverslag. Op de donderdag ben je op de UT voor colleges, intervisie en samenwerking. De resterende tijd is o.a. voor voorbereiding, reflectie, het maken van opdrachten en het schrijven aan je ontwikkelverslag.

Plan met je begeleiders op school je stagelessen/projecten. Idealiter verzorg je ook bij andere vakcollega's lessen. Andere vakcollega's kijken weer anders en geven weer andere feedback wat zorgt voor een rijke leeromgeving.

Begeleiders

Er zijn verschillende personen betrokken bij je stage:

Vakcoach(es): je dagelijkse begeleider(s) op school (leraren in het schoolvak waarin je lesgeeft).

Werkplekbegeleider = *Vakcoach*. Afhankelijk van de school wordt één van deze termen gebruikt.

Schoolopleider: begeleider van alle stagiaires/startende leraren op school.

Vakdidacticus: begeleider en opleider vanuit de Universiteit Twente (UT).

Stagecoördinator: aanspreekpunt op de UT met betrekking tot stageplaatsing.

3. ONTWIKKELVERSLAG SP-O&O

Je beschrijft in het ontwikkelverslag je ontwikkeling tijdens het schoolpracticum (stage). Voor de uiteindelijke versie zijn de volgende aspecten belangrijk:

- Beschrijf alles wat je ziet/doet/leert vanuit jouw eigen perspectief. Schrijf dus in de ik-vorm.
- Zorg dat er in het verslag voor de lezer een rode draad duidelijk wordt, waaruit je leerproces/ontwikkeling in samenhang naar voren komt. Je leerproces maak je in meerdere cycli met de verschillende fasen zichtbaar. In het klein in een les maar ook over de lessen heen op leerdoelenniveau.
- Gebruik regelmatig literatuurverwijzingen om je keuzes en reflecties te onderbouwen.

3.1 INHOUD VAN HET ONTWIKKELVERSLAG SP-O&O

Je levert je ontwikkelverslag in twee delen op Canvas in voor je vakdidacticus. Denk eraan dat een verslag o.a. een titelblad, inhoudsopgave en paginanummering bevat. Let daarnaast op correcte Nederlandse spelling en grammatica en literatuurverwijzingen volgens APA-stijl. Je vakcoach(es) en schoolopleider ontvangen je ontwikkelverslag graag via de mail.

In tabel 1 zie je wanneer wat ingeleverd moet worden. De exacte deadlines voor je verslag bespreek je met je vakdidacticus. Eronder staat wat er bij elk punt precies van je verwacht wordt. Zie ook bijlage 5 voor de beoordelingsindicatoren van SP-O&O.

Tabel 1. *Inleverdata en inhoud van de delen van het SP-O&O-verslag*

	Deadline 1 ^e inlevermoment	Inhoud
Deel I	Halverwege de stage, in overleg	Onderstaande punten 1 t/m 3 Van punt 4 het eerste lesverslag Van punt 5 de projectvoorbereiding Optioneel punt 6 en/of 7 Van punt 8 het ingevulde bekwaamheidsformulier met toelichting 'halverwege je stage'
Deel II	Twee weken na afronden stage, in overleg	Onderstaande punten 1 t/m 8 Hierbij neem je de punten 1 t/m 3, 6 en 7 ongewijzigd (indien voldaan/voldoende) van deel I over. De inleiding (punt 1) en 4,5 en 8 schrijf je (op)nieuw.

1. Inleiding (ca. 500 woorden excl. tabel)

De opzet van het verslag mag je zelf kiezen, maar zorg ervoor dat je begint met een inleiding. Deze dient ook als leeswijzer voor het verslag. Hierin beschrijf je je verwachtingen en leerdoelen aan het begin van je SP-O&O-stage. Eventueel beschrijf je in enkele zinnen je (aangepaste / herziene) visie op het docentschap. Vervolgens geef je de lezer een kort vooruitzicht op hoe je leerproces in het verslag duidelijk wordt. Maak ook een schematisch overzicht van de gegeven lessen; zie als voorbeeld tabel 2.

Tabel 2. *Voorbeeld overzicht gegeven lessen*

Datum	Lesuur	Klas	Lengte van gegeven (deel)les in min.	Inhoud
-				
-				
Totaal aantal lesuren:				

2. Kennismaking met het Technasium (ca. 1000 woorden)

Tijdens de kennismaking in SP1 heb je al een beeld gekregen van het reilen en zeilen in een school en in SP2-minor heb je je verder verdiept door in te zoomen op één van de kwadranten van het beroepsbeeld. Bij SP-O&O ga je je verdiepen in het technasium van de school. Schets een beeld van het technasium. Gebruik hierbij de vragenlijst uit de gereedschapskist. Hier staan voorbeeldvragen over o.a. de onderwijsorganisatie, de O&O-sectie en O&O-projecten.

Daarnaast ga je je verdiepen in het partnerschap van de school. Beantwoord de volgende vragen:

- Wat is de visie van het partnerschap?
- Hoe komt de visie van het partnerschap tot uiting in de school en de begeleiding?

3. Observeren (ca. 1500 woorden)

In SP1 en SP2-minor heb je al lessen geobserveerd. In SP-O&O verwachten we dat je gericht observeert vanuit je eigen interesses en leerdoelen én dat je focust op O&O. Gebruik hiervoor mogelijkheden van het observatieformulier voor O&O dat in de gereedschapskist staat. Probeer daarbij waar mogelijk ook koppelingen te leggen naar de literatuur zoals artikelen en colleges Onderwijskunde/Vakdidactiek. Beschrijf vanuit welk leerdoel je hebt gekeken, wat je hebt geobserveerd en wat je meeneemt uit deze observatie naar je eigen lespraktijk.

Beschrijf in je ontwikkelverslag over minimaal drie observaties met onderstaande eisen:

- Er is geobserveerd bij minimaal 2 verschillende docenten, waarvan minimaal 1 in de onderbouw en minimaal 1 in de bovenbouw.
- Er is geobserveerd bij minimaal 3 verschillende leerlingengroepjes, waarvan minimaal 1 in de onderbouw en minimaal 1 in de bovenbouw.

Werk de observaties zo snel mogelijk uit voor je verslag, als de indrukken en ervaringen nog vers in je geheugen liggen.

4. Lesverslagen

Om je vakdidacticus een beeld te geven van jouw lessen en je ontwikkeling daarin, kies je minimaal drie lessen waarover je een uitgebreid lesverslag maakt. Je kiest in ieder geval één les halverwege SP-O&O en één les aan het einde. Zorg in je lesverslagen voor structuur en samenhang. Kies lesverslagen waarin je leerdoelen goed naar voren komen. De lesverslagen mogen niet gaan over de les waarbij de vakdidacticus op bezoek was of een les die al voor een andere opdracht binnen vakdidactiek gebruikt is.

Door direct na iedere les je ervaringen op te schrijven (een logboek te maken), bespaar je veel werk aan het eind van de stage. Dit is ook erg behulpzaam bij het schrijven van onderdeel 7: Terug- en vooruitblik.

Een uitgebreid *lesverslag* bestaat uit de volgende drie elementen:

- Lesvoorbereiding: Deze bevat zowel je eigen leerdoelen als de leerdoelen voor de leerlingen. Je beschrijft hierin de les dusdanig gedetailleerd dat een collega de les in theorie zelf zó zou kunnen uitvoeren zoals jij deze in je hoofd hebt. Je lesvoorbereiding bevat ten minste een compacte tabel die een duidelijk overzicht geeft van de les met daarin de noodzakelijke elementen. Denk goed na over hoe je ervoor zorgt dat leerlingen actief leren; wat doe jij zodat ze aan het werk gaan; wat wil je deze les met welke leerling/groepje bespreken? Onder de tabel geeft je een uitgebreide beschrijving van hoe je de uitvoering voor je ziet en een gedetailleerde onderbouwing. Als leerlingen zelfstandig aan het werk zijn tijdens jouw les/project, dan kan je in de lesvoorbereiding aangeven waar je die les specifiek op gaat letten, wat je moet bespreken

met welke leerling, wie je specifiek wilt observeren, etc. Tips vind je op het speciale lesvoorbereidingsformulier voor een O&O-les in de gereedschapskist. Indien mogelijk verwijst je naar literatuur om de keuzes in je lesvoorbereiding te onderbouwen.

- Lesverloop: Hierin geef je een korte beschrijving van hoe de les verliep. Wat deed je en wat hebben de leerlingen gedaan. Focus met name op waarnemingen gerelateerd aan je eigen leerdoelen en die van de leerlingen, evenals onverwachte/opmerkelijke gebeurtenissen.
- Reflectie: Hierin beschrijf je of de leerdoelen van de leerling en die van jou zijn behaald. Doe dit aan de hand van de volgende vragen: Wat ging goed en waaraan zag je dat? Welke tips zou je op basis daarvan aan jezelf geven voor de komende lessen, zodat deze dingen goed blijven gaan? Wat ging niet goed en wat gebeurde er? Hoe zou je het een volgende keer beter kunnen doen (qua aanpak en nieuwe leerdoelen)?

In elk van deze onderdelen staan de leerdoelen voor de leerlingen en voor jezelf centraal. Je eigen leerdoelen hebben betrekking op pedagogiek (bijv. orde en overzicht houden), vakinhoud (wat zouden de leerlingen aan het eind van de les geleerd moeten hebben) en (vak-)didactiek (op welke manier breng je de leerlingen tot het leren van de vakinhoudelijke doelen).

5. Projectverslag

Tijdens SP-O&O verzorg je in ieder geval een compleet project in de onderbouw én in de bovenbouw. Om hier goed voorbereid aan te beginnen en van je ervaringen te leren, maak je hierover over minimaal één project een projectverslag. Het projectverslag bestaat uit de volgende onderdelen:

- Projectvoorbereiding. Een project voorbereiden vraagt meer dan 'slechts' het voorbereiden van een les. Je moet onder andere nadenken over de planning, materialen, excursies, afspraken met externen en de leerdoelen over een langere periode. In de gereedschapskist vind je een projectvoorbereidingsformulier die je kunnen helpen bij de voorbereiding.
- Projectverloop. Hierin geef je kort, krachtig en objectief aan hoe het project verliep. Focus met name op waarnemingen gerelateerd aan je eigen leerdoelen en die van de leerlingen, evenals onverwachte/opmerkelijke gebeurtenissen.
- Reflectie: Hierin beschrijf je wat je hebt geleerd en waar je in de toekomst op moet letten bij het voorbereiden van een project: Wat ging goed en waaraan zag je dat? Welke tips zou je op basis daarvan aan jezelf geven, zodat deze dingen goed blijven gaan? Wat ging niet goed en wat gebeurde er? Hoe zou je het een volgende keer beter kunnen doen?

6. Andere onderwijsactiviteiten (ca. 1000 woorden)

Naast het lesgeven doe je veel andere ervaringen op, zoals deelname aan een conferentie, projectweek, vergadering, schoolfeest, leerlingbespreking, ouderavond, informatieavond en/of excursie. Een waardevolle activiteit die je sowieso tijdens deze stage als andere onderwijsactiviteit moet ondernemen, is een lesbezoek bij een medestudent op een andere school. Maak bij je keuze gebruik van je eigen interesses om je kijk op het onderwijs te verbreden. Denk bijvoorbeeld aan vmbo, gymnasium, speciaal onderwijs, montessorionderwijs, vrijeschool, enzovoort. Bespreek in het ontwikkelverslag het bezoek aan de andere school. Daarnaast bespreek je in het ontwikkelverslag één activiteit die het meest invloed op jou heeft gehad in detail (een andere activiteit dan in SP1 en SP2-minor). Beschrijf bij deze activiteit je ervaring en beantwoord vragen zoals: Welke invloed heeft deze ervaring op je lespraktijk en/of kijk op onderwijs gehad? Wat kan je zelf gebruiken en waarom? Wat zou je zeker anders doen? Waar zou je je meer in willen verdiepen? De overige onderwijsactiviteiten benoem je puntsgewijs in drie à vier zinnen per activiteit.

7. Oriëntatie op Natuur Leven & Technologie (ca. 1000 woorden)

Elke docent met een eerstegraadsbevoegdheid in één van de vakken aardrijkskunde (fysische geografie), biologie, natuurkunde, scheikunde, wiskunde en onderzoek & ontwerpen is automatisch ook bevoegd om NLT (natuur, leven & technologie) te geven, mits de bevoegde docent op de school opereert als lid van een multidisciplinair NLT-team. In deze opdracht oriënteer je je op het vak NLT en de NLT-vakspecifieke docentcompetenties. Je onderzoekt (a) wat het vak NLT inhoudt en (b) op welke manier NLT gegeven wordt, (c) hoe het vak bij jou past en (d) welke bijdrage jij kan leveren aan NLT. Neem de uitwerking van de onderstaande drie onderdelen op in je ontwikkeldossier.

- I. Breng in kaart hoe het vak NLT op je stageschool is vormgegeven. Om dit goed te kunnen doen woon je een aantal lessen NLT bij en interview je leerlingen en docenten. Als je zelf scheikunde geeft, interview je bijvoorbeeld de docenten biologie en natuurkunde. Uiteraard win je ook informatie in bij de toa en je vakcoach. Mocht jouw school geen NLT aanbieden, ga dan langs een andere school (bv van een medestudent) waar dat wel het geval is. De volgende vragen kunnen je op weg helpen:
  - Welke modules heeft de school gekozen en waarom deze selectie?
  - Wat is de gekozen didactiek en wat vereist dat van de competenties van een NLT docent (zie ook onderdeel III)?
  - Hoeveel contacturen zijn er?
  - Hoeveel docenten zijn bij NLT betrokken en welke modules geven zij?
  - Wat zijn de achtergronden van docenten die het vak geven?
  - Welke relatie bestaat er tussen de vakinhoudelijke achtergrond van de docent en het gekozen aanbod van modules? Hoe komen alle vakken (NA, SK, BI, WI, O&O, AK) aan bod in het gekozen module-aanbod?
  - Wat is de leerlijn van de gekozen NLT-modules, bv als het gaat om vaardigheden of vakinhoud?
  - Beschrijf de ondersteuning door Technisch Onderwijs Assistenten; welke toa ondersteunt modules uit welk vakgebied?
- II. Bekijk het NLT module-aanbod (<https://www.verenigingnlt.nl/docenten/modules/>). Je kan meer details zien als je inlogt, waarvoor je de gebruikersnaam "ELANstudenten" met het wachtwoord "NLTwachtwoord" kan gebruiken.

Maak een analyse van je eigen vakkennis en belangstelling en relateer die aan de vakinhoud van NLT. Je kunt hiervoor de modules nemen die op school worden aangeboden maar je mag ook zelf 10 vwo-modules **en** 10 havo-modules kiezen. Leg uit welke modules aansluiten bij je eigen vakken- en achtergrond. Hierdoor ontstaat een afgewogen beeld van je eigen inbreng die vanuit die vakkennis in een NLT-team gegeven kan worden. Ook krijg je zo een goed beeld van welke vakken- en kennis beter door andere collega's ingebracht kan worden en welke modules alleen of samen met één of meer collega's gegeven zouden moeten worden. Het gaat dus om (a) de eigen kennis en kunde/vaardigheden in relatie tot die van anderen, en (b) de kennis en vaardigheden die niet standaard bij biologie, natuurkunde, scheikunde, wiskunde, onderzoek & ontwerpen of aardrijkskunde (fysische geografie) aangetroffen worden. Waar nodig geef je aan op welke punten scholing gewenst is om een geselecteerde module te kunnen verzorgen.
- III. Reflecteer op de specifieke competenties van NLT-docenten. Je vindt de competenties op <https://elbd.sites.uu.nl/2017/07/27/competentieprofiel-docent-NLT-2/>. Welke competenties heb je zelf al wel en waar zou je tijdens je stage jezelf in kunnen ontwikkelen?

8. Terug- en vooruitblik (ca. 1000 woorden)

In deze overkoepelende reflectie op je O&O-stageperiode komen alle onderdelen van de stage samen. Je begint met een terugblik op de leerdoelen die je had aan het begin van SP-O&O, zoals vastgelegd in het ontwikkelverslag van je vorige stage. Vervolgens bespreek je hoe je aan deze doelen hebt gewerkt en in welke mate je ze hebt bereikt. Geef telkens expliciet aan waarop je dit baseert, bijvoorbeeld met concrete voorbeelden uit je lespraktijk, de overige activiteiten, het ingevulde bekwaamheidsformulier en/of gesprekken met je vakcoach en schoolopleider.

Vul het *bekwaamheidsformulier* (bijlage 4) zowel halverwege als aan het einde van je stage in en laat het op deze momenten ook invullen door je vakcoach en/of schoolopleider. Bespreek de resultaten, met name de verschillen, met hen. Voeg een samenvatting van die besprekingen toe aan je ontwikkelverslag. Ga in op elk van de aspecten: vakinhoud, pedagogiek en klassenmanagement, vakdidactiek en professionele houding. Plaats de ingevulde formulieren in de bijlage. Er is ook een interactieve pdf-versie aanwezig in de gereedschapskist.

Eindig dit deel van het ontwikkelverslag met een vooruitblik op jouw mogelijke toekomst in het onderwijs. Beschrijf ten eerste de veranderingen in jouw visie op docentschap die SP-O&O teweeg heeft gebracht. Wat voor docent wil jij zijn? Denk daarbij zowel aan onderwijskundige/pedagogische als aan (vak)didactische aspecten en verwijst waar mogelijk naar literatuur. Koppel je mening expliciet aan concrete ervaringen in de stage die jouw ontwikkeling hebben gevormd. Beschrijf ten tweede wat je jezelf wilt meegeven als je in de toekomst weer voor de klas staat. Denk daarbij aan inzichten die je nu hebt opgedaan en niet wilt vergeten. Benoem ook beknopt op welke aspecten jij je nog zou kunnen/moeten ontwikkelen en hoe je dit concreet zou gaan aanpakken. Gebruik hierbij het bekwaamheidsformulier als uitgangspunt.

3.2 BEOORDELING SP-O&O

Het eindcijfer van SP-O&O bestaat voor 50% uit het cijfer voor de praktijk en voor 50% uit het cijfer voor het ontwikkelverslag. Beide cijfers worden door de vakdidacticus gegeven.

Het praktijkcijfer wordt bepaald op basis van het lesbezoek, de ingevulde bekwaamheidsformulieren (bijlage 4) en een overleg met de vakcoach/ schoolopleider over de hele stage. Voor het praktijkdeel wordt in grote mate gebruik gemaakt van de input van de vakcoach(es) en eventueel de schoolopleider. Het praktijkcijfer bestaat uit vier deelcijfers voor de vier aspecten. Het praktijkcijfer wordt berekend aan de hand de deelcijfers en de wegingsfactoren (tabel 3) en op één decimaal afgerond.

Tabel 3. Beoordelingstabel praktijkcijfer

Aspecten	Weging
Vakinhoud	1
Pedagogiek & Klassenmanagement	2
Vakdidactiek	2
Professionele houding & Algemene vaardigheden	1

Het cijfer voor het ontwikkelverslag wordt vastgesteld op basis van de verschillende beoordelingsindicatoren die zijn weergegeven in bijlage 5. In tabel 4 hiernaast worden de verschillende onderdelen en hun wegingsfactoren weergegeven. Het uiteindelijke cijfer voor het ontwikkelverslag is het gemiddelde cijfer van de vier onderdelen, afgerond op één decimaal.

In bijlage 5 wordt benoemd wanneer voor een onderdeel onvoldoende (5), voldoende (6-7), goed (8) of uitstekend (9-10) gegeven wordt. Als een onderdeel van het ontwikkelverslag niet ten minste aan de criteria voor een voldoende voldoet, krijgt het een 5 als beoordeling. In dat geval wordt voor het hele verslag een “niet voldaan” gegeven. Onderdelen die met een onvoldoende/niet voldaan zijn beoordeeld, moeten in een tweede poging worden aangevuld/verbeterd om de stage te kunnen halen. Het is ook toegestaan om onderdelen die reeds met een voldoende zijn beoordeeld te verbeteren. Het cijfer voor een opdracht waar twee pogingen voor zijn gedaan is het gemiddelde van de eerste en de tweede poging.

Tabel 4. Beoordelingstabel ontwikkelverslag

Onderdeel	Weging
Algemeen ¹	voldaan
1. Inleiding	voldaan
2. Kennismaking met het Technasium	voldaan
3. Observeren	1
4. Lesverslagen	1
5. Projectverslag	1
6. Andere onderwijsactiviteiten	voldaan
7. Lesson Study	voldaan
8. Terug- en vooruitblik	1
Onderbouwing met theorie	1

---

¹ Er kan een cijfercorrectie worden uitgevoerd naar aanleiding van de algemene punten uit bijlage 5 van maximaal -0,5.

BIJLAGE 1. LEERDOELEN SP-O&O

Tijdens de stage werk je aan het behalen van de leerdoelen, die gericht zijn op het verwerven van je startbekwaamheid. Deze leerdoelen vormen de praktische uitwerking van de eindtermen die gelden voor de opleiding. De leerdoelen van SP-O&O zijn als volgt:

Aan het eind van de cursus kan je...

1. ... je positie bepalen ten opzichte van alles dat gebeurt op een school. Te denken valt aan de schoolregels, zorgstructuur, vakgroepenstructuur, organisatie met toa's, pedagogisch-didactisch klimaat, etc.
2. ... verscheidene methoden inzetten uit het handelingsrepertoire van bekwame docenten op het vlak van didactiek en pedagogiek en deze koppelen aan de theorie van onderwijskunde en vakdidactiek.
3. ... benoemen en vanuit ervaring reflecteren op wat er allemaal komt kijken bij het beroep van een docent (waarbij te denken valt aan aspecten op het gebied van pedagogiek, didactiek, klassenmanagement, mentorschap, toetsing, onderwijsontwikkeling, professionalisering en samenwerking).
4. ... je eigen visie op het beroep van docent en het lesgeven in je vak formuleren waarbij je je visie vanuit SP1 en SP2-minor uitbreidt en verdiept.
5. ... op basis van eigen ervaringen je niveau onderbouwd inschatten.
6. ... onderbouwd benoemen op welke vlakken je je nog moet ontwikkelen om je verder te professionaliseren in je docentschap en hier een actieplan voor opstellen.
7. ... functioneren als startbekwaam docent, overeenkomstig met de minimumeisen zoals vastgelegd in de landelijk bekwaamheidseisen.
8. ... benoemen op welke manier het vak NLT bij jou past en welke bijdrage jij kan leveren aan dat vak.
9. ... bepalen wanneer en hoe je advies aan collega's of andere deskundigen kan vragen en geven; gebruikmaken van methodieken voor professionele consultatie en leren, zoals supervisie en intervisie; en daarbij ook grenzen te bewaken.

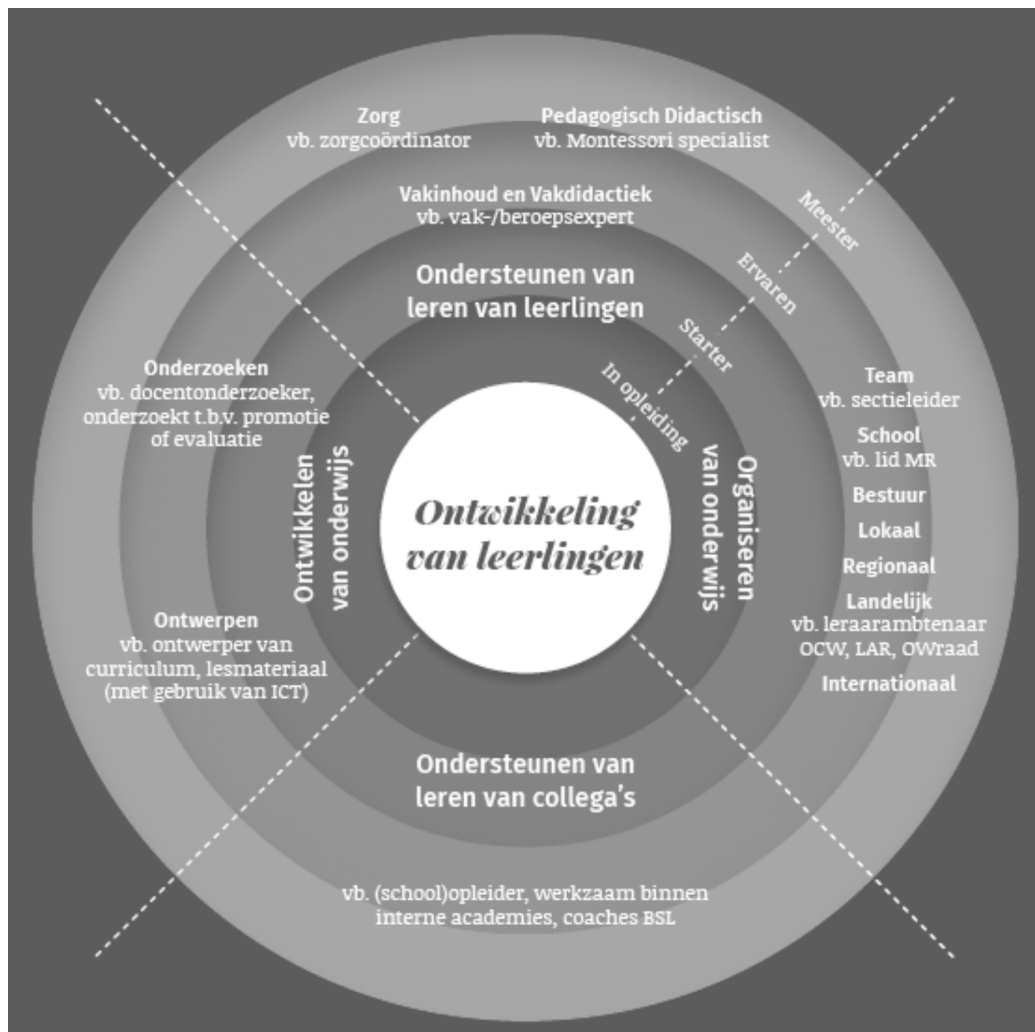
BIJLAGE 2. TE REGELEN AAN DE START VAN JE STAGE

Om je stage optimaal te laten verlopen is het nodig en nuttig om goede afspraken te maken. Jij bent zelf verantwoordelijk voor je stage. Zorg dat je je zaken op orde hebt en stap op je begeleiders af als je denkt dat het anders kan of moet.

De volgende punten zijn in ieder geval van belang:

- Maak zo snel mogelijk een afspraak met je schoolopleider en/of vakcoach voor een eerste bezoek. Het liefst al vóór de kerstvakantie. Wissel e-mailadressen, telefoonnummers en roosters uit. Misschien kun je al projecten inzien en afspraken maken over aanwezigheid (rooster). Alleen op de donderdag heb je verplichtingen op de UT. Ook de ICT service kan je proberen te regelen.
- Vul de schoolpracticumovereenkomst in tweevoud in, laat deze tekenen op school (meestal door de schoolopleider) en door de vakdidacticus. Lever een exemplaar in via Canvas-cursus 'schoolpracticum' en e-mail een PDF naar schoolpracticum@utwente.nl.
- Vraag een VOG (Verklaring Omtrent het Gedrag) aan indien de school dit vraagt.
- Maak, zodra je stageloopt op school, kennis met de medewerkers die een rol spelen in jouw schoolpracticum. Maak naast je schoolopleider en/of vakcoach in ieder geval ook kennis met de onderwijsassistent, andere leden van de sectie en de schoolleiding. Wijs ze op de website waar de stagehandleiding staat (www.utwente.nl/nl/lerarenopleidingen/handleidingen).
- Stel je voor aan al je nieuwe tijdelijke collega's, bijvoorbeeld door een A4'tje met foto waarop je jezelf kort introduceert op te hangen in de personeelsruimte.
- Stel met je schoolopleider en/of vakcoach een planning voor het schoolpracticum op. De planning bevat ten minste één keer per week een coachingsgesprek met de vakcoach en/of schoolopleider.
- Maak goede afspraken met de begeleiders (vakcoach en/of schoolopleider) over wat je tijdens de stage bij hen moet inleveren (bijvoorbeeld lesvoorbereidingen en/of weekjournaals).
- Informeer bij de schoolopleider of en wanneer er intervisiebijeenkomsten en reflectiegesprekken zijn en neem deze op in je planning.
- Zorg dat je de namen van de leerlingen zo snel mogelijk kent. Vraag om fotolijsten en/of klassenplattegronden.

BIJLAGE 3. BEROEPSBEELD VAN DE LERAAR

Uit Snoek et al. (2017)².

² Snoek, M., De Wit, B., Dengerink, J., Van der Wolk, W., Van Eldik, S., & Wirtz, N. (2017). Een beroeps-beeld voor de leraar: over ontwikkelrichtingen en groei van leraren in het onderwijs. Utrecht: auteurs.<http://www.beroepsbeeldvoordeleraar.nl>

BIJLAGE 4. BEKWAAMHEIDSFORMULIER

INSTRUMENT OM JE VAARDIGHEID IN DE PRAKTIJK IN KAART TE BRENGEN

Onderstaande rubric wordt gebruikt aan het eind van SP-O&O om je vaardigheid op de vier aspecten *vakinhoud, pedagogiek & klassenmanagement, vakdidactiek* en *professionele houding* in kaart te brengen. Je vakcoach geeft daartoe per aspect een globale beoordeling op een aantal indicatoren en een overkoepelende tekstuele toelichting op jouw huidige vaardigheden en mate van voortgang. Dit instrument wordt (samen met het lesbezoek en het ontwikkelverslag) door de vakdidacticus als input gebruik voor het vaststellen van de beoordeling van je stage.

Vakinhoud		--	-	+	++	n.v.t
1. De student staat boven de stof, heeft overzicht over achterliggende structuren en overkoepelende concepten en kan relaties hiertussen leggen						
2. De student straalt enthousiasme voor het vak uit en is een goed rolmodel voor leerlingen als vakexpert						
3. De student is consequent en correct in het gebruik van vaktaal/terminologie						
4. De student kan de relevantie van de stof aannemelijk maken (voor o.a. praktijk, vervolgopleiding en persoonlijke ontwikkeling)						
Toelichting:						
Pedagogiek & Klassenmanagement		--	-	+	++	n.v.t
1. De student zorgt voor een veilige werksfeer, waarin leerlingen zich durven te uiten en ze fouten mogen maken						
2. De student zorgt voor een werksfeer waarin orde heerst, duidelijke regels gelden en passende interventies worden uitgevoerd						
3. De student realiseert bij de leerlingen eigenaarschap bij het leren en past begeleiding individueel aan						
4. De student kan zowel samenwerking als zelfstandigheid faciliteren						
5. De student heeft aandacht voor de talenten en capaciteiten van leerlingen en houdt rekening met hun sociaal-emotionele ontwikkeling						
6. De student maakt goed contact met leerlingen (ook buiten de lesstof om) en sluit aan op hun leefwereld						
7. De student draagt bij aan de ontwikkeling van de leerling tot een zelfstandig en verantwoordelijk persoon						
8. De student heeft goed timemanagement binnen de les en kan daarbij flexibel omgaan met onverwachte situaties						
Toelichting:						

Vakdidactiek		--	-	+	++	n.v.t
1.	De student heeft overzicht over het curriculum, kijkt op basis hiervan verder dan alleen de methode en kan leerlingen op basis hiervan duidelijke en haalbare leerdoelen laten opstellen					
2.	De student kan duidelijk uitleggen met een goede opbouw en passende (non)voorbeelden					
3.	De student kiest passende werkvormen met voldoende variatie daarin, en past waar nodig op zinvolle wijze ICT en andere media toe					
4.	De student peilt regelmatig hoe de leerlingen ervoor staan en past het onderwijs daarop aan in niveau en tempo					
5.	De student zorgt ervoor dat leerlingen weten hoe ze ervoor staan en hoe ze op basis daarvan verder kunnen					
6.	De student geeft vanuit het oogpunt van de betreffende beroepsbeoefenaar verantwoord en onderbouwd feedback, rekening houdend met de ontwikkeling van de leerling					
7.	De student maakt, op basis van het verloop van het proces, een bewuste keuze voor de wijze van begeleiding. Stimuleert de competentieontwikkeling van leerlingen					
8.	De student kan bij projectonderwijs betrouwbare en valide beoordelingsmiddelen ontwikkelen voor zowel het product als proces					
9.	De student beoordeelt het eindproduct en geeft een onderbouwing waarbij verschillende referentiekaders worden geïntegreerd					
10.	De student beoordeelt de individuele leerling op zijn competenties en neemt zelf- en peerreflectie mee in de beoordeling					
11.	De student kent de samenhang met de inhoud van verwante schoolvakken en neemt die mee in de lessen					
Toelichting:						
Professionele houding (levenslang ontwikkelen) en algemene vaardigheden		--	-	+	++	n.v.t
1.	De student neemt initiatief waar nodig en is voor collega's prettig om mee samen te werken					
2.	De student heeft reflecterend vermogen, staat open voor feedback en vraagt daar ook om					
3.	De student heeft een lerende houding, zowel qua vakkennis als didactische en pedagogische vaardigheden					
4.	De student heeft een functionele inzet van lichaamstaal en mimiek					
5.	De student kan zijn/ haar eigen grenzen ten aanzien van zijn/haar belastbaarheid aangeven					
6.	De student heeft zijn/haar zaakjes organisatorisch goed op orde, neemt in de voorbereiding anderen op tijd mee					
Toelichting:						

In te vullen door de **vakcoach** (in samenspraak met de schoolleider)

Adviescijfer praktijk	Adviescijfer voor de praktijk SP-O&O op basis van bovenstaande ingevulde bekwaamheidsformulier. Toelichting:
-----------------------	---

BIJLAGE 5. BEOORDELINGSINDICATOREN SP-O&O

<p>Beoordeeld worden de volledigheid en diepgang van het ingeleverde werk. Hieronder staat per onderdeel welke indicatoren relevant zijn. Richtlijnen die hierbij gebruikt kunnen worden: Onvoldoende (5): minstens 1 van onderstaande punten is niet of onvoldoende aan de orde gekomen. Voldoende (6-7): onderstaande punten zijn aan de orde gekomen en betekenisvol verwerkt. Goed (8): onderstaande punten zijn volledig en diepgaand aan de orde gekomen. Uitstekend (9-10): voor onderstaande punten zijn extra stappen uitgevoerd en de samenhang tussen de verschillende indicatoren is inzichtelijk verwoord.</p>	weging
<p>Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • titelblad met naam van school, student, vakcoach, schoolopleider, vakdidacticus en datum van stageperiode. • inhoudsopgave. • paginanummering. • geef gebruikte aantal woorden per hoofdstuk. • relevante selectie van bewijsmateriaal. • gebruik namen van personen verantwoord (Ethiek/AVG). • leesbaarheid. 	invloed op eindcijfer max -0,5
<p>1. Inleiding (ca. 500 woorden excl. tabel)</p> <ul style="list-style-type: none"> • de verwachtingen en leerdoelen aan het begin van je SP-O&O stage. • eventueel aangepaste/herziene visie op docentschap. • een leeswijzer (waarin je uitlegt hoe je leerproces in het verslag duidelijk wordt). • een overzicht van de gegeven lessen. 	voldaan
<p>2. Kennismaking met het Technasium (ca. 1000 woorden)</p> <ul style="list-style-type: none"> • een omschrijving van het Technasium op verschillende gebieden, bijvoorbeeld als samenvatting van de antwoorden op de vragenlijst. • Een korte omschrijving van het partnerschap van de school, de visie hierop en hoe die tot uiting komt in de begeleiding op de school. 	voldaan
<p>3. Observeren (ca. 1500 woorden)</p> <ul style="list-style-type: none"> • minimaal 3 lesobservaties die voldoen aan de opgestelde eisen. • een beschrijving van de observaties. • een beschrijving van de doelen van elke lesobservatie en wat je ervan hebt geleerd. 	1
<p>4. Lesverslagen</p> <ul style="list-style-type: none"> • drie lesverslagen die jouw ontwikkeling illustreren: een samenhangende beschrijving van lesvoorbereiding, het werkelijk verloop van de lessen en een reflectie op de les met betrekking tot leerdoelen van de leerlingen en je eigen leerdoelen. 	1

<p>5. Projectverslag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een projectverslag die het verloop van een compleet project illustreert: een samenhangende beschrijving de projectvoorbereiding, het werkelijk verloop van het project en een reflectie op het project. 	1
<p>6. Andere onderwijsactiviteiten (ca. 1000 woorden)</p> <ul style="list-style-type: none"> • beschrijving van bezoek aan andere school. • beschrijving van een activiteit die het meest invloed op jouw ontwikkeling heeft gehad. • lijst van andere activiteiten uitgelegd in drie à vier zinnen per activiteit. 	voldaan
<p>7. Oriëntatie op Natuur Leven & Technologie (ca. 1000 woorden)</p> <ul style="list-style-type: none"> • beschrijving van de uitvoering van het vak NLT op je (stage)school (volgen lessen en interview). • een analyse van je eigen vakkennis en belangstelling, gerelateerd aan de vakinhoud van NLT (modules school of 10 vwo & 10 havo modules). • reflectie op de specifieke competenties van NLT-docenten. 	voldaan
<p>8. Terug- en vooruitblik (ca. 1500 woorden)</p> <ul style="list-style-type: none"> • reflectie op de leerdoelen van jouw SP-O&O-stage; hoe en in welke mate heb je deze wel/niet bereikt. • bespreking van de 4 aspecten van het bekwaamheidsformulier met daarbij in de bijlage de, op twee momenten, ingevulde bekwaamheidsformulieren. • eindreflectie van jouw visie op het docentschap. • aanbevelingen voor jezelf op een mogelijke toekomst in het onderwijs. 	1
<p>Onderbouwing met theorie</p> <ul style="list-style-type: none"> • gebruik van minimaal 10 verschillende bronnen (zoals colleges en literatuur) verdeeld over je ontwikkelverslag om uitspraken en keuzes te onderbouwen. • eenduidig verwijzen in de tekst en bronnenlijst. 	1
<p>Als alle onderdelen voldaan/voldoende zijn, dan is het eindcijfer voor het SP-O&O-ontwikkelperslag het gemiddelde van de vier onderdelen met weging 1, eventueel verminderd met maximaal 0,5 (op basis van de algemene aspecten). Is minstens één onderdeel niet voldaan of onvoldoende, dan wordt het SP-O&O-ontwikkelperslag met “niet voldaan” beoordeeld. Hierdoor zal ook SP-O&O in zijn geheel als niet voldaan worden beoordeeld.</p>	